

ADALET ve İSTİSNA PARTİSİ T.B.M.M. GENEL BAŞKANLIĞI
Tarih : 19.6.2020
Sayı : 112

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

Ali Özkaya
Afyonkarahisar Mu.
Vasıllı

(1)

Ramazan CAN
Kırıkkale Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tan Komisyon	Adalet
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih : 19 Haziran 2020	Esas No: 2/2972

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ	
19	Haziran 2020
Numara:	

19 Haziran 2020

666584

Semih Ekinçi
Siğirci Mu.
S. Ekinçi

Bahar Ayvazoğlu
Trabzon Mu.
B. Ayvaz

Mustafa CANBEY
Balıkesir Milletvekili
M. Canbey

Zeynep Gülender Arpaçlı
E. urfa Mu.
Z. Arpaçlı

Fatma Ahsal
Edirne mu.
F. Ahsal

Mehmet Erdoğan
Gaziantep mu.
M. Erdoğan

Raiza Kavakçı Kan
İstanbul Milletvekili
R. Kavakçı

İsmet Yılmaz
Siyer Mu.
I. Yılmaz

Habibe OCAK
Kahramanmaraş Mu.
H. Ocak

Belgin UYGUR
Balıkesir MU
B. Uygur

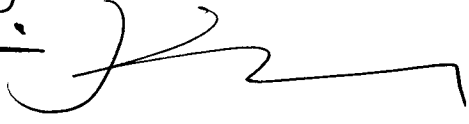
EMRA KARLIDAĞ
MANİSA 1771
E. Karlıdağ

Lütfiye Şeha GAN
Ankara Milletvekili
L. Şeha Gan

M. Sait KIRAZOĞLU
GAZİANTEP MU
M. Sait Kırazoğlu

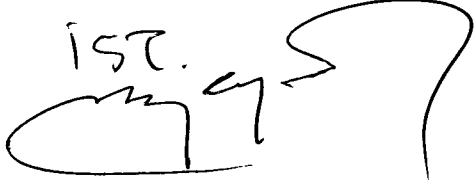
A. Öner
Ali Şahin
Gaziantep Mu.
A. Öner

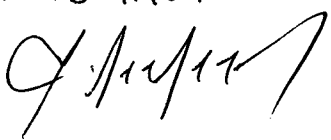
İbrahim YURDUNUSEVEN
Afyonkarahisar Mr.

~~Abdül~~
Kemal Gelik
Antalya Mr.

JAMIL AYRIM
İST. Mr.
Gaziantep

Şerif KAYA
İST.

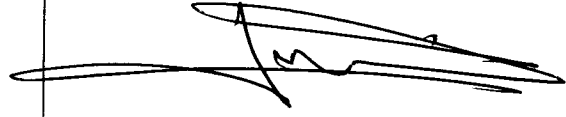
Ahmet Salih DAL
Kilis Mr.

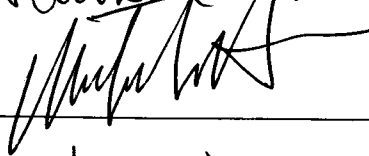
Ahmet SORGUN
KONYA

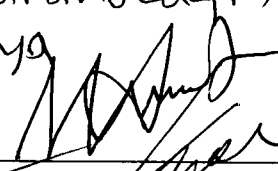

İsmail GÖRÜR
İST. Mr.

OSMAN AKIN BAK
Rize Mr.

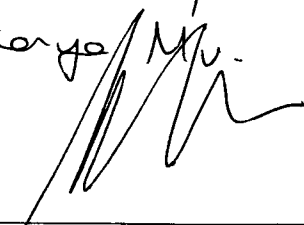
Mustafa Demir
İstanbul Mr.

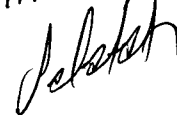
Mustafa Levent
Karahocagiri
Anayasa

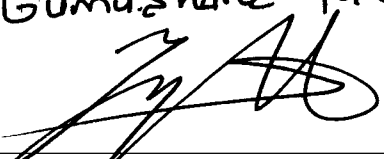
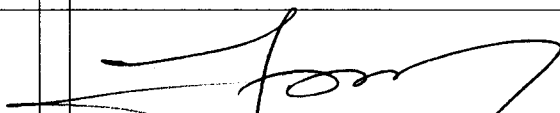

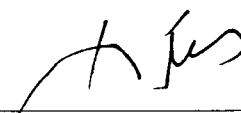
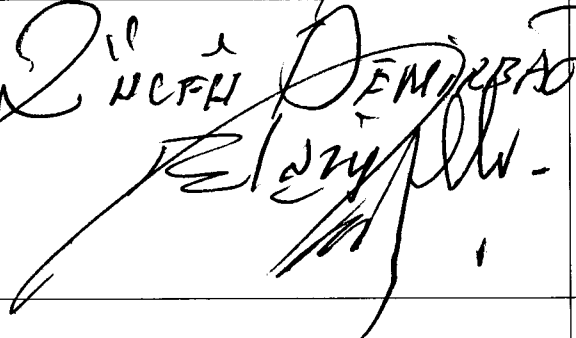
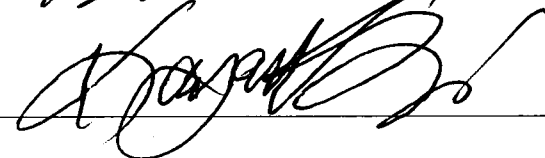
Tülay Kaynarca
İstanbul Milletvekili

Muhammed Fatih Toprak
Adıyaman Mr.

Gökden Erdem Atebek
Sakarya Mr.

Sabahat Döğüray Gelik
HATAY Mr.

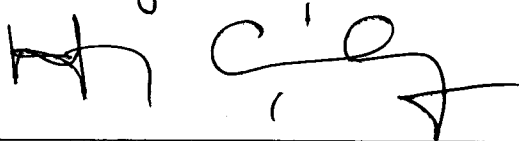
<p>Selahattin MINSOLMAZ Kırklareli Mv. </p>	<p>Zeynep GÜL YILMAZ Narın Mv. </p>
<p>Cihan Pektaş Gümüşhane Mv. </p>	<p> Cemil YAMAK Kocaeli Mv.</p>
<p>Salih CORA Trabzon Milletvekili </p>	<p>Metin GÜNDOĞDU Ordu Milletvekili 17 Temmuz</p>
<p>Yavuz ERBUL Nigde M.v. </p>	<p>Bekir Kuvvet ERİM Aydın Mv. </p>
<p>İsmail Tamer Kırıkkale Mv. </p>	<p>Halukun Aydın Izmir Mv. Halukun Aydın</p>
<p>Ziya DEMİRBAŞ Elazığ Mv. </p>	<p>Yasar Kırklareli Izmir Mv. </p>

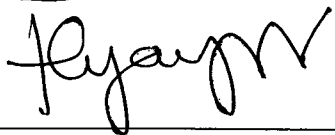
Murtaza ARSALAN
Zakat MV.

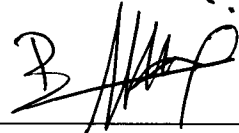
F. Alpay Özalan

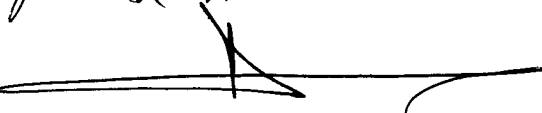
izmir

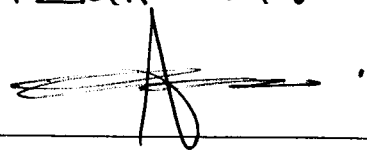
SELİM GÜLTEKİN
NİĞDE

Hasan GİLEZ
Amasya MV.

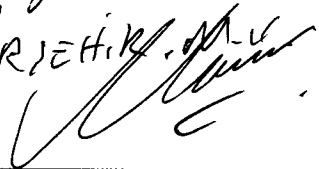
Hüseyin Xayman
Hataş Milletvekili
Eyalet MV.

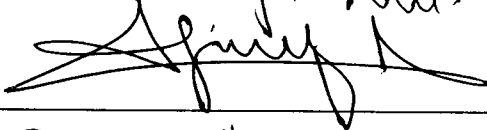
Baysam ÖZGELİK
Burdur Milletvekili

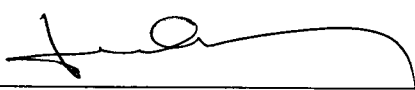
Abdullah Doğru
Adana MV.

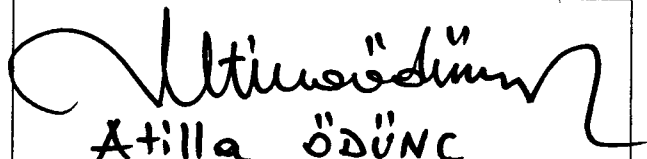
Necip NASIR
İzmir MV.

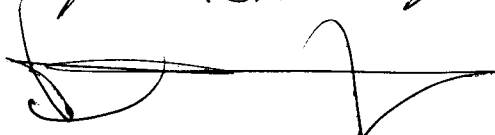
ANEJAT KOCER
GADİANTEP MV.

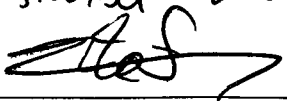
Mustafa KENDİRCİ
KIRSEHİR MV.

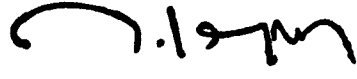
Ali İhsan TANK
Sivas MV.

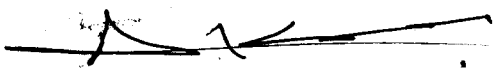
Eyüp ÖZSOY
İstanbul Milletvekili

Altınözü
Atilla ÖDÜNÇ
Bursa Milletvekili.

Şirvan ZARIFCI
Adana MV.

Fatih Sileyman
Derzoldun
İstanbul Milletvekili

Orhan YASIN
Ankara Mu.

Ruat Kaktas
Samsun Mu

Yusuf Baser
Yozgat MV

Emrullah İŞLER
Ankara Mu.

Gıydem Kencagül
Telcirdağ Mu.

Yılmaz TÜNG
Bartın Mu.

Nerzet Ceylan
Ankara Milletvekili

(Handwritten signature)

Ceyda Çetin Eraner
Kütahya Milletvekili
(Handwritten signature)

GENEL GEREKÇE

Kamu görevlileri, kamu hizmetini icra ederken Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmak ve Devletin menfaatlerini korumakla yükümlüdür. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına aykırı olan, ülkenin bağımsızlığını ve bütünlüğünü bozan, Türkiye Cumhuriyetinin güvenliğini tehlikeye düşüren herhangi bir faaliyette bulunamazlar. Bu nitelikte faaliyet gösteren herhangi bir harekete, gruplaşmaya, teşekküle veya örgütsel yapıya katılamazlar, bunlara yardım edemezler. Devlet memurları, herhangi bir kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi ayırım yapamazlar; hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar ve bu eylemlere katılamazlar. Kamu görevlileri, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar. Yönetici kadro ve pozisyonundaki kamu görevlileri amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun ve diğer mevzuatla belirlenen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurlarını yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten görevli ve sorumludurlar. Astlarına hakkaniyet ve eşitlik içinde davranma yükümlülükleri vardır. Bu hususlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda açıkça düzenlenmiştir.

Kamu hizmetlerinin niteliklerine uygun olarak yukarıda belirtilen esasların gerektirdiği şekilde tarafsız ve Devlete sadakatle sunulabilmesi için anılan sorumlulukları layıkıyla yerine getirebilecek kamu görevlilerinin istihdamı zorunludur. Kamu görevine girişte görevin gerektirdiği genel ve özel niteliklere sahip olunup olunmadığının tespiti için araştırma yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaç dünyadaki demokratik ülke örneklerinde olduğu gibi ülkemizde de kamu görevleri için arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yapılmak suretiyle karşılanmaktadır. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasında amaç, genel olarak kamu görevinin ve özel olarak icra edilecek görevin gerektirdiği nitelikleri haiz olup olmadığının tespitidir. Kamu hizmetine alınmada görevin gerektirdiği genel ve özel niteliklerden başka bir ayırım gözetilemez.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının kime ve hangi kapsamda yapılacağı genellikle özel kanunlarla düzenlenmektedir. Bununla birlikte, ülkemizin çok yakın tarihlerde Anayasal düzene karşı terör örgütlerince işlenen suçların kamu görevlileri eliyle kamu güç ve kaynaklarına dayanılarak yapılabildiği 15 Temmuz 2016 hain darbe girişiminde açıkça görülmüştür. Bu ise, demokratik toplum düzenini korumak için güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununda memuriyete girişlerde güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmasını öngören hüküm başta olmak üzere, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını düzenleyen kanun hükümlerinin bazılarında iptal istemi ile Anayasa Mahkemesinde davalar açılmış ve Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararları sonucunda bu hususta kanuni düzenleme ihtiyacı da ortaya çıkmıştır.

Anayasa Mahkemesince verilen ilgili iptal kararlarında temel gerekçe olarak iptal edilen kanunlarda kişisel verilerin korunmasına ilişkin hakların ve kişisel verilerin güvenliğini temin edecek güvencelerin yeterli şekilde düzenlenmemesi yer almıştır. Anayasa Mahkemesine göre araştırma konusu bilgi ve belgelerin neler olduğu, kim tarafından yapılacağı, ne kadar süreyle saklanacağı, silinip silinmeyeceğine dair usul ve esaslar ile bireyleri keyfilige karşı koruyacak önlemlerin mevcut kanuni çerçevede yeterli düzeyde düzenlenmediği iptale gerekçe olmuştur.

Bu Kanunun hazırlanmasındaki temel gerekçe, oluşan hukuk boşluğunun Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarında gösterdiği gerekçeler de dikkate alınarak adil ve tarafsız bir güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sisteminin kurularak giderilmesidir. Kanun hazırlanırken Anayasa Mahkemesi iptal kararları, mevcut uygulama tecrübeleri, diğer ülke mevzuatları yargı kararları incelenip dikkate alınmış ve düzenlemenin değişiklik taslağı yerine yasa yapım tekniğine daha uygun olacağı düşünülerek müstakil bir kanun olarak yapılması tercih edilmiştir.

Kanun ile temel olarak, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yapılmasına ve elde edilecek verilerin kullanılmasına ilişkin temel ilkeler, kimler hakkında yapılacağı, araştırma konusu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğu, bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağı, hangi mercilerin soruşturma ve araştırma yapacağı, değerlendirme komisyonu, veri güvenliği ile verilerin saklanma ve silinme süreleri düzenlenmektedir. Araştırma kapsamında ulaşılan kişisel verilerin kullanımı, korunması, saklanması, silinmesi, güvenliği için gerekli tedbirler düzenlenmiş, aykırılık durumunda cezai hükümler öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Amaç ve kapsam maddesidir.

MADDE 2- Tanımlar maddesidir. Madde ile kanunda geçen bazı ifadelerin hangi anlamda kullanıldığı netleştirilerek açıklanmıştır. Kurum ve kuruluş tanımına, kamu kurum ve kuruluşu niteliğinde olmayan ancak yüksek teknoloji gerektiren ar-ge faaliyetleri, bilişim teknolojileri ve savunma sanayi gibi milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis ve hizmetlerin yerine getirilmesinde rol alan diğer kurum ve kuruluşlar da dâhil edilmiştir. Ayrıca Kanunda geçen “üst kademe kamu yöneticisi” ibaresinin ne anlama geldiğine dair bir tereddüt oluşmaması için Anayasanın 104 üncü maddesi ile uyumlu olarak Cumhurbaşkanınca ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre atanacak yöneticiler şeklinde net bir belirlemeye gidilmiştir.

MADDE 3- Madde ile hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılacak kişiler belirlenmiştir. Arşiv araştırması, statüsü veya çalışma şekline bağlı olmaksızın ilk defa veya yeniden memuriyete yahut kamu görevine atanacaklar için yapılacaktır. Ayrıca, madde ile sayılan kamu hizmeti kadro ve pozisyonlarının kritik ve stratejik önemi haiz olduğu değerlendirildiğinden, bunlara güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının birlikte yapılması imkanı verilmiştir. Bu maddede ayrıca belirtilmiş olmasa bile, özel kanunlarda arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması öngörülen başka kadro ve pozisyonlar olabileceği vurgulanmıştır. Nitekim 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu gibi bazı kanunlarda bu yönde özel hükümler bulunmaktadır.

Kanunda geçen “üst kademe kamu yöneticisi” ibaresinin ne anlama geldiğine dair bir tereddüt oluşmaması için Anayasanın 104 üncü maddesi ile uyumlu olarak Cumhurbaşkanınca ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre atanacak yöneticiler için Kanunun 2 nci maddesinde tanımlama yapılmıştır. Madde ile, üst kademe kamu yöneticileri, özel kanunları uyarınca güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına tabi tutulan kişiler ile milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis, hizmetlerde istihdam edilenler hakkında statüsü veya çalışma şekline bağlı olmaksızın güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması öngörülmektedir.

Maddede belirtilen gizlilik dereceli birimler ile kurum ve kuruluşlarda yetkili olmayan kişilerin bilgi sahibi olmaları halinde Devletin güvenliğini, iç ve dış menfaatlerini, ulusal varlığını ve bütünlüğünü zarara uğratabilecek veya tehlikeye düşürebilecek mesaj, doküman, rapor, araç, gereç, tesis ve yerler hakkında kayıt edilmiş veya edilmemiş bilgi ve belgelerin bulunduğu yerler kastedilmektedir. Bu tür yerlerde gizlilik dereceli mesaj, doküman, rapor, araç, gereç ve tesisler ile korunmaması halinde iç ve dış menfaatlerimizin zarar görebileceği materyallerin muhafaza altında tutulması ve bunların korunması için özel güvenlik tedbirlerinin tüm yönleriyle alınması bir zorunluluktur.

MADDE 4- Madde ile arşiv araştırmasının kapsamı belirlenmiştir. Arşiv araştırması,

- Kişinin adli sicil kaydının,
- Kişinin kolluk kuvvetleri tarafından halen aranıp aranmadığının,
- Kişi hakkında herhangi bir tahdit olup olmadığının,
- Kişi hakkında kesinleşmiş mahkeme kararları ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza

Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin beşinci ve 231 inci maddesinin onüçüncü fıkraları kapsamında alınan kararlar ile kişi hakkında devam eden veya sonuçlanmış olan soruşturma ya da kovuşturmalar kapsamındaki olguların,

mevcut kayıtlardan tespit edildiği bir araştırmadır.

Ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer ilgili mevzuat gereğince hakkında kamu görevinden çıkarılma ya da kesinleşmiş memurluktan çıkarma cezası olup olmadığının araştırılması da kamu görevlerine uygunluk değerlendirmesine önemli bir katkı sağlayacağından araştırma kapsamına alınmıştır.

MADDE 5- Madde ile güvenlik soruşturması kapsamında bakılacak hususlar düzenlenmiştir. Buna göre; arşiv araştırması kapsamında bakılan hususlar aynen güvenlik soruşturması kapsamında da bakılacak olup buna ilave olarak araştırmaya dâhil edilecek hususlar madde de açıkça sayılmıştır.

Bazı nitelikli kamu görevlerinin gerektirdiği özelliklere etki edebilecek olması nedeniyle güvenlik soruşturmasına tabi olan kamu görevlilerinin eşi ile birinci derece kan ve sıhri hısımları ile sınırlı kalmak kaydıyla araştırma yapılabilmesi de öngörülmüştür.

Bu maddenin (a) bendi gereğince ulaşılabilecek veriler kişi hakkındaki kolluk kuvvetleri ve istihbarat ünitelerindeki tüm veriler değildir. Burada iki tür sınırlamaya gidilmiş olup ilki bu verilerin yürütülecek kamu görevinin gerektirdiği niteliklerle bir ilgisinin bulunması gereğidir. İkincisi ise söz konusu verilerin olgusal olmasıdır ki bundan amaç verilerin yorum içermeyen, somut, gözlemlenebilir vakıalara dayanmasıdır.

Bu maddenin (c) bendinde belirtilen terör örgütleri, hukuk sistemimizde içinde kesinleşmiş yargı kararı ile anayasal düzene karşı suç işlediği sabit görülen örgütleri ifade etmektedir. Bu şekildeki örgütlerle eylem birliği, irtibat ve iltisak içinde olmak aynı zamanda anayasal sisteme karşı da bir tavır almak anlamını da içerdiğinden anayasal sistemin korunmasında rolü bulunan kamu görevlilerinin atanmalarında özellikle bu hususun araştırılması anayasal sistemin korunabilmesi açısından da bir güvence oluşturacaktır.

Bu maddenin (c) bendinde yer alan “irtibat ve iltisak” ibareleri ilk anda genel bir kavram gibi görünse de belirsiz ve öngörülemez nitelikli ifadeler olduğu söylenemez. Nitekim bu “irtibat ve iltisak” ibareleri uygulamada Anayasa Mahkemesinin 14/11/2019 tarihli ve E.2018/89, K.2019/84 sayılı kararında belirtildiği gibi yargı içtihatları ile somutlaşmıştır.

Terör eylemlerinin millî güvenliği ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü hedef aldığı gözetildiğinde terör örgütlerine iltisakı yahut bunlarla irtibatı olup olmadığının güvenlik soruşturması kapsamında araştırılması anayasadaki sınırlama sebeplerine uygun olarak meşru bir şekilde öngörülmektedir. Ayrıca kamu hizmetlerinin gerçeğe uygun, doğru ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi, söz konusu hizmetlere ilişkin güvenilirliğin sağlanması kamu görevlilerinin anayasal sistem dışında başka yapı ve oluşumlarla irtibat ve iltisak içinde olmamalarını da zorunlu kılmaktadır.

Diğer taraftan Millî İstihbarat Teşkilatı ve Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yapılan bildirim kural olarak ceza soruşturmasına esas alınabilecek nitelikte bilgi ve belgelere dayanma zorunluluğu da bulunmamaktadır. Ceza soruşturmasına esas alınabilecek nitelikte bilgi ve belgelere dayanma zorunluluğu olmayan bu veriler otomatik sonuç doğurmamaktadır. Değerlendirme komisyonlarınca kişi hakkındaki veriler nesnel ve gerekçeli olarak yazılı bir şekilde değerlendirmeye tabi olmaktadır. Bu hususta yapılan tüm işlemler her zaman idarenin denetimi altında olduğu gibi icrai, kesin yürütülebilir bir idari işleme dönüştüğü anda da yargısal denetime açık hale gelmektedir. Tüm bunlar gözetildiğinde getirilen kural, amaca uygun, sınırlama sebebine bağlı ve ölçülüdür.

Maddede belirtilen yerinden araştırma, değişen şartlara göre farklı usul ve yöntemlerle gerçekleştirilebilir. Ancak yerinde yapılacak araştırma, güvenlik soruşturmasında amaçlanan nedene bağlı olarak kişi hakkında doğrulanabilir ve güncel bilgi edinimine imkân sağlayacak, husumet, kin, gazez gibi saiklerle verilebilecek bilgileri ayıklamaya imkan tanıyan denetime elverişli araçlarla yapılacaktır. Ayrıca yerinden araştırma, eğer kişinin görevine yansiyacak hususlar açısından bir gereklilik taşıyorsa başvurulacak bir yöntemdir. Bu gereklilik kişinin kendisi ve kapsama dâhil yakınları açısından ayrı ayrı tespit edilir. Yakınları yönünden böyle

bir gereklilik bulunmadığı hallerde yakınları hakkında mevcut kayıtlar üzerinden araştırma tamamlanır.

MADDE 6- Madde ile güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve mahalli mülki idare amirlikleri tarafından yapılması düzenlenmektedir. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının hukuka uygun şekilde yapılabilmesi için gerekli sınırlama ve önlemlere yer verilmiş, bunu sağlamak için tedbirlerin alınması zorunlu tutulmuştur. Bu sınırlama, önlem ve tedbirlerin uygulaması ilgili merciler tarafından disiplin ve ceza hukuku hükümlerine göre takip edilecektir.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimler ancak kendilerine iletilen taleple sınırlı olarak bilgi ve belgeye erişmeye yetkili olacaktır. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yürüten birimlerin diğer kurum ve kuruluşlarda var olan taleple ilgili bilgi ve belgelere erişimleri güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmalarının makul sürelerde tamamlanabilmesi için büyük öneme sahiptir. Nitekim kamu hizmetlerinde değişkenlik ilkesi var olan bir kamu hizmetinin yeni gelişmelere göre yeniden uyarlanmasını gerektirmekte, bu ise idareyi uyarlanmış kamu hizmetlerinin gerektirdiği kamu personellerini gecikmeden istihdam etmeye mecbur bırakabilmektedir. Hem bu açıdan hem de kamuya personel alımının makul sürelerde tamamlanabilir olması için güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmalarının makul sürelerde tamamlanmasında kamu yararı bulunmaktadır.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yürütecek birimlerde yetkilendirilmiş görevlilerin hukuka aykırı bir şekilde kişisel verilerle ilgili elektronik ortamda veya bilgisayar loglarında sorgulama yapması, log kayıtlarını değiştirip silmesi ve elde edilen bilgileri paylaşması yasaklanmaktadır. Ayrıca görevi gereği kişisel bilgi veya belgelere vakıf olmuş olsa dahi bunların yetkisiz kişilerle paylaşılması veya basın ve yayın kuruluşları gibi iletişim kanallarına verilmesi yasaklanmaktadır.

Bunlara aykırı davranılması durumunda ise Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen cezai yaptırımlar uygulanacaktır. Ayrıca bunlar için 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun başta olmak üzere sıkı disiplin hükümleri de bulunmaktadır. Netice itibariyle, verilere ulaşacak güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yürüten kamu görevlilerinin bu kapsamdaki sorumluluklarının, verinin bulunduğu yerdeki kamu görevlilerinin sorumluluklarından daha az olmadığından veri güvenliğinin sağlanmasında bir zafiyet oluşmayacaktır.

MADDE 7- Madde ile güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinin ilgili kurum ve kuruluşlarda en üst amirin görevlendireceği üç kişiden az olmamak üzere kurulacak değerlendirme komisyonu marifetiyle yapılması düzenlenmektedir. Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapmakla görevli birimler, elde ettikleri olgusal verileri herhangi bir yorum eklemeksizin komisyona iletacaktır. Komisyon, yapacağı değerlendirmeyi atamaya yetkili amire nesnel, gerekçeli ve yazılı olarak sunacak ve bu bilgiler mahkemeler tarafından talep edildiğinde mahkemeye gönderilecektir. Bu şekilde tarafsız ve adil bir değerlendirme sürecinin tesisi amaçlanmıştır.

Madde ile değerlendirme komisyonlarının yapısına ilişkin temel esaslar belirlenmiş her bir kurum ve kuruluşun kendi şartlarına göre daha uygun bir örgütlenme ile çalışma usul ve esaslarını oluşturabilmesini teminen değerlendirme komisyonlarının çalışma usul ve esasları ile diğer hususların Cumhurbaşkanlığı yönetmeliğiyle çizilmesi uygun bulunmuştur. Nitekim Anayasanın 106 ncı maddesine göre bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleneceği ve 123 üncü maddesine göre kamu tüzelkişiliğinin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulacağı açıkça düzenlenmiştir.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapan birimler kişinin memuriyet veya kamu görevlerine uygunluğunun değerlendirilmesini sağlayacak olgusal verileri yorum içermeden değerlendirme komisyonuna aktaracak, komisyon kendisine iletilen verilere ilişkin nesnel ve gerekçeli değerlendirmelerini yazılı olarak atamaya yetkili amire sunacaktır. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının olumlu ya da olumsuz değerlendirilmesine ilişkin nihai karar atamaya yetkili amir tarafından verilecektir.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması esasında atama öncesine ilişkin bir hazırlık işlemi olup idari işlem teorisine göre tek başına icrai niteliği haiz değildir. Dava edilebilmesi ancak atama kararına etkisi oranında ve atama kararının davaya konu olmasıyla mümkündür. Bununla birlikte mahkeme tarafından atama işleminin yargısal denetiminde güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına ilişkin değerlendirmelerin de talep edilebileceği gözetilerek komisyonun raporlamasının ilgili makama yazılı olarak yapılması sağlanarak yargısal denetime açık keyfîlikten uzak bir yapı kurulmuştur.

MADDE 8- Maddenin birinci fıkrası ile Anayasanın 20 nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen kişisel verilerin korunmasına ilişkin haklar düzenlenmiştir. İkinci fıkra ile kişiye doğru ve güncel olmayan bilgilerini düzeltme hakkı veren ilkeye yer verilmiş, elde edilecek verilerin işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak kullanılması öngörülmüştür.

Maddeye göre hakkında arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yapılan kişi, millî savunma, millî güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni ve ekonomik güvenlik ile ilgili istihbarat faaliyetleri kapsamında elde edilen bilgiler hariç olmak üzere kişisel verileri hakkında bilgilendirilecek, bu verilere erişebilecek, bunların düzeltilebilmesini ve silinmesini talep edebilecektir. Bu veriler sadece işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak kullanılacaktır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununda kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi Kanunun istisna hükümleri arasında sayılmıştır. Anılan bu düzenlemeye uygun olarak Kanunda da, millî savunma, millî güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni ve ekonomik güvenlik ile ilgili istihbarat faaliyetleri kapsamında elde edilen bilgilerin kişiye verilmeyeceği öngörülmüştür.

MADDE 9- Madde ile kişisel verilerin güvenliği ve gizliliğini sağlamaya yönelik önlemler düzenlenmiştir. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması işlemlerinin her evresinde gizliliğe uyulması kurala bağlanmıştır. Buna göre, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına konu her tür bilgi ve belgenin "gizlilik derecesinin" belirlenip buna uygun koruma sağlanması gerekmektedir. Diğer taraftan bilgi ve belgelerin bilmesi gerekenlerin dışında başkasına verilmesi ve açıklanması ile verilerin amacı dışında işlenip aktarılması yasaklanmıştır. Bu kapsamda alınan tedbirlere uymayı sağlamak üzere cezai ve idari yaptırımlar öngörülmüştür.

MADDE 10- Madde ile güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sürecinde elde edilen kişisel verilerin silinmesi ve yok edilmesine dair hükümler düzenlenmektedir. Silme ve yok etme işlemi bağlayıcı bir yükümlülük olarak düzenlenmiştir. Ancak istihbari faaliyetler kapsamındaki veriler silme ve yok etme işlemlerinin dışında tutulmuştur. Ayrıca işleme karşı dava açılması durumunda hüküm kesinleşinceye kadar silme ve yok etme süreci ertelenecektir.

MADDE 11- Madde ile güvenlik soruşturması veya arşiv araştırması yapılması ve değerlendirilmesinde görevli olanlar tarafından kişisel verilerle ilgili işlenen suç ve kabahatlerde uygulanacak kanun hükümlerine atıf yapılmıştır. Böylece verilerin amacı dışında

hukuka aykırı olarak kullanılmasını önlemek için caydırıcılık da getirilmiştir. Bununla birlikte 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükümünde Karamamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun başta olmak üzere kamu görevlilerinin tabi olduğu sıkı disiplin hükümleri de bulunmaktadır.

MADDE 12- Madde ile Kanunun uygulanmasında Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle ilgili düzenleme yapılmıştır. Kanunda gerekli tüm konularda genel çerçeve çizilmiş, bunların uygulanmasının sağlanmasına ilişkin hükümlerin belirlenmesi Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmeliğe bırakılmıştır. Bu kapsamda Devletin güvenliğini, ulusun varlığını ve bütünlüğünü iç ve dış menfaatlerinin zarar görebileceği veya tehlikeye düşebileceği bilgi ve belgeler ile gizlilik dereceli kamu personeli ile meslek gruplarının tespiti, gizlilik dereceli birim ve kısımların tanımlarının yapılması, güvenlik soruşturmasının ve arşiv araştırmasının usul ve esasları ile bunu yapacak birimler ve değerlendirme komisyonlarının kuruluşu, değerlendirme komisyonlarının çalışma usul ve esaslar ile uygulamaya ilişkin diğer hususların yönetmelikle düzenlenmesi amaçlanmıştır. Böylece uygulamada ortaya çıkan güncel değişikliklere idare tarafından hızlı ve esnek bir şekilde uyum sağlanabilecektir.

MADDE 13- Madde ile, Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte işlevsiz kalacak 4045 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmakta ve ilgili diğer değişiklikler yapılmaktadır.

MADDE 14- Madde ile, yürürlükten kaldırılan 4045 sayılı Kanuna mevzuatta yapılan atıfların bu Kanuna yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 15- Yürürlük maddesidir.

MADDE 16- Yürütme maddesidir.

GÜVENLİK SORUŞTURMASI VE ARŞİV ARAŞTIRMASI KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanun, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yapılmasına ve elde edilecek verilerin kullanılmasına ilişkin temel ilkeleri, kimler hakkında yapılacağını, araştırma konusu edilecek bilgi ve belgelerin neler olduğunu, bu bilgilerin ne şekilde kullanılacağını, hangi mercilerin soruşturma ve araştırma yapacağını, değerlendirme komisyonunu, veri güvenliği ile verilerin saklanma ve silinme sürelerini düzenlemektedir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- Değerlendirme Komisyonu: Güvenlik soruşturması veya arşiv araştırması sonucunda elde edilen kişisel verilerin göreve atanma yönünden değerlendirildiği komisyonu,
- Kurum ve kuruluş: Güvenlik soruşturması veya arşiv araştırması yapılmasını talep eden kamu kurum ve kuruluşları ile milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis ve hizmetleri yerine getiren diğer kurum ve kuruluşu,
- Üst kademe kamu yöneticisi: Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile atanmalarına ilişkin usul ve esaslar üst kademe kamu yöneticisi olarak belirlenmiş olanı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması

Hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılacaklar

MADDE 3- (1) Arşiv araştırması, statüsü veya çalışma şekline bağlı olmaksızın ilk defa veya yeniden memuriyete yahut kamu görevine atanacaklar hakkında yapılır.

(2) Kurum ve kuruluşlarda, yetkili olmayan kişilerin bilgi sahibi olmaları halinde devlet güvenliğinin, ulusal varlığın ve bütünlüğün, iç ve dış menfaatlerin zarar görebileceği veya tehlikeye düşebileceği bilgi ve belgelerin bulunduğu gizlilik dereceli birimler ile Milli Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, jandarma, emniyet, sahil güvenlik ve istihbarat teşkilatlarında çalıştırılacak kamu personeli ve ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde çalışacak personel, üst kademe kamu yöneticileri, özel kanunları uyarınca güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına tabi tutulan kişiler ile milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis, hizmetlerde statüsü veya çalışma şekline bağlı olmaksızın istihdam edilenler hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması birlikte yapılır.

Arşiv araştırması

MADDE 4 - (1) Arşiv araştırması;

- Kişinin adli sicil kaydının,
- Kişinin kolluk kuvvetleri tarafından halen aranıp aranmadığının,
- Kişi hakkında herhangi bir tahdit olup olmadığının,
- Kişi hakkında kesinleşmiş mahkeme kararları ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin beşinci ve 231 inci maddesinin onüçüncü fıkraları kapsamında alınan kararlar ile kişi hakkında devam eden veya sonuçlanmış olan soruşturma ya da kovuşturmalar kapsamındaki olguların,
- Hakkında kamu görevinden çıkarılma ya da kesinleşmiş memurluktan çıkarma cezası olup olmadığının,

mevcut kayıtlardan tespit edilmesidir.

Güvenlik soruşturması

MADDE 5- (1) Güvenlik soruşturması, arşiv araştırmasındaki hususlara ilave olarak kişinin;

- a) Görevin gerektirdiği niteliklerle ilgili kolluk kuvvetleri ve istihbarat ünitelerindeki olgusal verilerinin,
- b) Yabancı devlet kurumları ve yabancılarla ilişkisinin,
- c) Terör örgütleri veya suç işlemek amacıyla kurulan örgütlerle eylem birliği, irtibat ve iltisak içinde olup olmadığının,

mevcut kayıtlardan ve kişinin görevine yansıtacak hususların denetime elverişli olacak yöntemlerle yerinden araştırılmak suretiyle tespit edilmesidir. Güvenlik soruşturmasına görevin gerektirdiği niteliklere etkisi yönüyle kişinin eşi ile birinci derece kan ve sıhri hısımları da dâhil edilir.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yapacak birimler

MADDE 6- (1) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve mahalli mülki idare amirlikleri tarafından yapılır.

(2) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimler, kendilerine iletilen taleple sınırlı olarak güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları arşivlerinden ve elektronik bilgi işlem merkezlerinden gerekli bilgi ve belgeler ile bu Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendi kapsamındaki karar ve kayıtları almaya yetkilidir.

(3) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimlerde yetkilendirilmiş personel, hukuka aykırı olarak elektronik ortamda veya bilgisayar loglarında kişisel verilerle ilgili sorgulama yapamaz, log kayıtlarını değiştiremez veya silemez, bu şekilde elde edilen bilgileri paylaşamaz veya yayın yoluyla duyuramaz. Görevi gereği öğrendiği veya edindiği kişisel bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilerle paylaşamaz ya da basın ve yayın kuruluşlarına veya diğer iletişim kanallarına veremez. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimler tarafından bu hususlara ilişkin gerekli tedbirler alınır.

Değerlendirme Komisyonu

MADDE 7- (1) Yaptırılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarda en üst amirin görevlendireceği üç kişiden az olmamak üzere değerlendirme komisyonu kurulur.

(2) Memuriyet veya kamu görevlerine uygunluğunun değerlendirilmesini sağlayacak yorum içermeyen olgusal veriler, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimlerce ilgili kurum ve kuruluş bünyesinde kurulan Değerlendirme Komisyonuna iletilir.

(3) Değerlendirme Komisyonu kendisine iletilen verilere ilişkin nesnel ve gerekçeli değerlendirmelerini yazılı olarak atamaya yetkili amire sunar. Mahkemeler tarafından istenildiğinde bu bilgiler sunulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kişisel Verilerin Korunması

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel ilkeler

MADDE 8- (1) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında kişinin istihbari faaliyetlere konu olmayan kendisiyle ilgili kişisel verileri hakkında bilgilendirilmesi, bu verilere erişmesi, bunların düzeltilmesi ve silinmesi taleplerine ilişkin tedbirler alınır.

(2) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına konu kişisel verilerin doğru ve güncel olması esastır. Bu veriler, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak kullanılır.

(3) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında yürütülen iş ve işlemlerde, 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen genel ilkelere aykırı hareket edilemez. Ancak, millî savunma, millî güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni ve ekonomik güvenlik ile ilgili istihbarat faaliyetleri kapsamında elde edilen bilgiler kişiye verilemez.

Kişisel veri güvenliği ve gizlilik

MADDE 9- (1) Bu Kanunda belirtilen güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimler ile değerlendirme komisyonları, veri güvenliğine ilişkin önlemleri alır.

(2) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması işlemlerinin her evresinde gizliliğe uyularak, ilgili bilgi ve belgeler yasal olarak bilmesi gerekenlerden başkasına verilmez ve açıklanmaz.

(3) Bu Kanun kapsamında elde edilen kişisel veriler amacı dışında işlenemez ve aktarılamaz.

Kişisel verilerin silinmesi ve yok edilmesi

MADDE 10- (1) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sırasında elde edilen kişisel veriler işleme amacının ortadan kalkması halinde veya her durumda iki yılın sonunda değerlendirme komisyonlarınca silinir ve yok edilir.

(2) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasını yapan birimlerdeki istihbari faaliyete konu olmayan ilgisine ait güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına ait veriler iki yılın sonunda silinir ve yok edilir.

(3) Bu veriler, işleme karşı dava açılması halinde karar kesinleşmeden silinemez ve yok edilemez. Mahkemelerin bu konudaki talepleri, değerlendirme komisyonunun bünyesinde bulunduğu ilgili kurum ve kuruluş tarafından karşılanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Cezai hükümler

MADDE 11- (1) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması ve değerlendirilmesinde görevli olanlar tarafından kişisel verilerle ilgili suç işlenmesi halinde, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde 6698 sayılı Kanunun 17 nci madde hükümleri uygulanır.

(2) Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması ve değerlendirilmesinde görevli olanlar tarafından kişisel verilerle ilgili kabahat işlenmesi halinde 6698 sayılı Kanunun 18 inci madde hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 12- (1) Devletin güvenliğini, ulusun varlığını ve bütünlüğünü iç ve dış menfaatlerinin zarar görebileceği veya tehlikeye düşebileceği bilgi ve belgeler ile gizlilik dereceli kamu personeli ile meslek gruplarının tespiti, birim ve kısımların tanımlarının yapılması, güvenlik soruşturmasının ve arşiv araştırmasının usul ve esasları ile bunu yapacak birimler ve değerlendirme komisyonlarının oluşumu, değerlendirme komisyonlarının çalışma

usul ve esaslar ile uygulamaya ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelik ile düzenlenir.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 13- (1) 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “26.10.1994 tarihli ve 4045 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre” ibaresi “Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanununa göre güvenlik soruşturması ve” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 31/7/1970 tarihli ve 1325 sayılı Askeri Okullar, Askeri Öğrenciler, Askeri Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması

EK MADDE 16- 11/05/2000 tarihli ve 4566 sayılı Harp Okulları Kanunu, 11/04/2002 tarihli ve 4752 sayılı Astsubay Meslek Yüksek Okulları Kanunu ve bu Kanun kapsamında askerî öğrenciliğe kabul edilecekler ile 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında Millî Savunma Üniversitesine bağlı enstitülerde öğrenim göreceklere hakkında Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanununa göre güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılır.”

(3) 26/10/1994 tarihli ve 4045 sayılı Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli ile Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesine ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Atıflar

MADDE 14- (1) Mevzuatta 4045 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.